

Beleidskader

Arnhem, gastvrije stad

Arnhem, gastvrije stad

Het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn | 2025-2035

Voorwoord

1. Inleiding | Arnhem, een gastvrije stad (p.1)

Waarom dit beleidskader?

Wat is nieuw in dit beleidskader?

Hoe is dit beleidskader gemaakt?

Voor wie is dit beleidskader?

2. Mensen die gevlucht zijn | Hoe werkt het? (p.3)

Verschillende groepen

Wat is de rol van gemeenten?

Van asielprocedure tot aankomst in Arnhem

3. Het beleidskader van Arnhem | In Arnhem laten we zien hoe het wél kan (p.7)

Wat zijn de belangrijkste punten?

We doen het samen

4. Opvang | We vangen mensen die gevlucht zijn ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig op (p.10)

5. Meedoen | Iedereen doet mee vanaf dag 1 (p.14)

6. Meedoen | Inburgeren in Arnhem (p.23)

7. Wonen | Een eerlijke stad waarin iedereen goed kan wonen (p.25)

Voorwoord

Arnhem doet het anders. Die woorden heb ik als wethouder Vluchtelingen en Inburgering vaak uitgesproken. Maar woorden alleen zijn niet genoeg. Het gaat om wat we echt *doen*.

En in Arnhem doen we veel. We zijn trots op onze aanpak. Want terwijl in de rest van het land mensen vaker negatief praten over opvang, laten wij in Arnhem zien dat een ruimhartige en menselijke opvang wél kan. En dat het ook beter werkt.

Arnhem vangt duizenden mensen op die alles hebben moeten achterlaten. Mensen uit verschillende landen, vaak op de vlucht voor oorlog en gevaar. Ze hebben een lange en gevaarlijke reis gemaakt om hier te komen. En blijven vaak ook voor een langere tijd. Omdat voor veel mensen terugkeren geen optie is. Zo worden deze nieuwkomers uiteindelijk Arnhemmers. Ze maken deel uit van onze stad en onze samenleving. En dan is alleen opvang niet genoeg. We moeten ervoor zorgen dat ze mee kunnen doen vanaf dag 1.

En waar leer je beter over de Nederlandse taal, cultuur en gewoonten dan op je werk of tijdens het sporten? Daarom investeren we in Arnhem in taal, werk, sport en cultuur. We zorgen ervoor dat nieuwkomers vanaf dag 1 de kans krijgen om Nederlands te leren, werk of vrijwilligerswerk te vinden, te sporten en sociale contacten op te bouwen. Met elkaar én met Arnhemmers. Zo zorgen we samen voor een stad waarin iedereen mee kan doen.

Die verbondenheid zit diep in Arnhem. Iedere Arnhemmer kent de verhalen van vaders, moeders, opa's en oma's die moesten vluchten voor het geweld en de verwoesting tijdens de Slag om Arnhem. Die geschiedenis heeft ons geleerd wat gastvrijheid betekent.

We willen de manier van opvang die bij en in Arnhem past voor de lange termijn vastleggen. Dat hebben we gedaan in het plan dat voor u ligt: het Arnhemse beleidskader voor opvang, meedoen en wonen van mensen die gevlucht zijn. Een plan dat, net als Arnhem zelf, gastvrij is.

Paul Smeulders
Wethouder Vluchtelingen en Inburgering

Gastvrijheid zit
in ons Arnhemse
DNA

1. Inleiding

Arnhem, een gastvrije stad

Arnhem is een gastvrije stad en voelt zich verantwoordelijk om mensen die gevlucht zijn goed op te vangen. We willen hen verwelkomen en vanaf dag 1 een toekomst bieden. Met dit beleidskader leggen we voor de komende tien jaar vast hoe we dit in Arnhem willen doen.

Waarom dit beleidskader?

De gemeente heeft een belangrijke taak: we helpen vluchtelingen met wonen, meedoen en inburgeren. Deze taak is groter geworden door nieuwe regels, zoals de wet inburgering 2021. Hierdoor moet de gemeente vluchtelingen begeleiden bij het leren van de taal en vinden van werk. Ook nemen we verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers en mensen uit Oekraïne.

Arnhem neemt deze taak serieus en doet zelfs meer. We maakten afspraken met Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) om 1.700 opvangplekken klaar te maken voor de toekomst. Daarnaast regelen we zelf 300 extra plekken. We willen vluchtelingen goed opvangen, maar wel op onze eigen Arnhemse manier. Onze gemeenteraad vindt dit ook belangrijk, zo lieten ze weten in een motie in november 2024. Ze willen dat er een plan komt om nieuwkomers in Arnhem een goede start te geven.

Mensen die vluchten en in Arnhem verblijven zijn voor ons vanaf dag 1 Arnhemmers. We zorgen

dat zij een veilige en stabiele plek krijgen, meteen kunnen meedoen in de samenleving en hulp krijgen bij taal, werk en persoonlijke ontwikkeling.

We denken ook aan de mensen die al in Arnhem wonen. Daarom zorgen we bij opvanglocaties voor sport en cultuur waar iedereen gratis gebruik van kan maken. Heeft iemand vragen of zorgen? Dan gaan we in gesprek. We zorgen voor ontmoetingen tussen Arnhemmers. Zodat Arnhem een stad is waar mensen elkaar leren kennen.

Wat is nieuw in dit beleidskader?

In Arnhem doen we al veel om mensen die gevlucht zijn te verwelkomen. In dit beleidskader beschrijven we hoe we nu al werken. Dit beleid is gebaseerd op ervaringen uit de praktijk. Daar leren we van.

We praten steeds met Arnhemmers en onze partners. Zo leren we wat goed gaat en wat beter kan. De belangrijkste lessen vertalen we in acties, met extra aandacht voor:

- Taalonderwijs vanaf dag 1.
- Kunnen werken vanaf dag 1. Soms staan landelijke regels hierbij in de weg. Daar spreken we ons over uit.
- Mensen vanaf dag 1 goed leren kennen. Daarom gaan we intakegesprekken voeren.
- Extra aandacht aan vrouwen en jongeren. Zodat zij veilig en gelijkwaardig mee kunnen doen.

"Hoe zie je dat Arnhem echt een verschil maakt? Door alles wat hier gebeurt. Doordat organisaties graag samenwerken. Omdat veel mensen en organisaties nieuwkomers welkom heten. Omdat we bewoners vanaf dag 1 kansen geven. En we een vernieuwend plan maken bij een centrale ontmoetingsplek in de stad; Connect."

Sanne van der Werff - Meedoenbalie

Hoe is dit beleidskader gemaakt?

We vinden het belangrijk dat dit beleidskader aansluit bij wat écht nodig is. Daarom luisteren we naar de ervaringen en ideeën van verschillende mensen. Zo wordt dit beleidskader van ons allemaal.

We hebben dit beleidskader gemaakt met collega's van de gemeente, onze partners in de stad, en met Arnhemmers van hier én van ver. Ook spraken we met landelijke experts en gemeenten uit de regio Midden-Gelderland. En we blijven met regio-gemeenten in gesprek.

Voor wie is dit beleidskader?

Goede opvang en integratie lukt alleen als we het samen doen.

Dit beleidskader is voor alle Arnhemmers – iedereen die in Arnhem woont of verblijft, tijdelijk of voor langere tijd. Dit beleidskader is voor onze partners – voor alle organisaties die met ons samenwerken aan opvang, meedoen en wonen.

2. Mensen die gevlucht zijn | Hoe werkt het?

Voor de gemeente Arnhem geldt: iedereen is gelijk. We kijken eerst naar de mens, daarna naar de regels. Die regels verschillen per persoon. Het maakt uit waar iemand vandaan komt en of die persoon een verblijfsvergunning krijgt. Afhankelijk daarvan heeft de gemeente andere taken.

Verschillende groepen

Mensen die naar Arnhem komen omdat ze gevlucht zijn, vallen in één van de groepen hieronder. Mensen die hier komen om te werken (arbeidsmigranten) vallen hier niet onder.

ASIELZOEKERS

Dit zijn mensen van buiten de Europese Unie die in Nederland bescherming zoeken. Ze hebben een verblijfsvergunning aangevraagd.

ALLEENSTAANDE MINDERJARIGE VREEMDELINGEN (AMV'ERS)

Dit zijn jongeren die zonder hun ouders naar Nederland zijn gekomen. Ze zijn jonger dan 18 jaar. Zij krijgen extra begeleiding en bescherming.

STATUSHOUDERS

Asielzoekers worden statushouder als ze een (tijdelijke) verblijfsvergunning krijgen. Als hun gezinsleden binnen drie tot zes maanden komen, noemen we hen 'nareizigers'. Komen ze later of trouwen ze met iemand die Nederlands is, dan heten ze 'gezinsmigranten'.

OEKRAÏENSE ONTHEEMDEN

Mensen uit Oekraïne mogen tijdelijk in Nederland blijven. Ze hebben recht op opvang, medische zorg, werk en andere hulp. Dit is geregeld in een speciale Europese richtlijn.

MENSEN ZONDER VERBLIJFSVERGUNNING (ONGEDOCUMENTEERDEN)

Dit zijn mensen van wie de aanvraag voor een verblijfsvergunning is afgewezen of van wie de vergunning is verlopen.

Wat is de rol van gemeenten?

Er zijn dingen die wij als gemeente moeten doen vanuit landelijke wetten. In Arnhem doen we vaak nog meer. Omdat dat beter bij ons past.

ASIELZOEKERS

- Terwijl asielzoekers wachten op een besluit over hun asielaanvraag, hebben ze recht op opvang en onderdak. Ze verblijven dan in een opvanglocatie.
- Elke gemeente moet zorgen voor een aantal opvangplekken. Dat staat in de Spreidingswet. In het Verdeelbesluit van de minister staat elk jaar hoeveel plekken elke gemeente moet hebben.
- Gemeenten hoeven die opvang niet zelf te regelen. Meestal doet het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) dat.

STATUSHOUDERS

- Als een asielzoeker in Nederland mag blijven, noemen we die persoon een statushouder. Een statushouder heeft recht op een woning. Daarom wordt elke statushouder aan een gemeente gekoppeld. Die gemeente moet dan zorgen voor een woning.
- De opvangplek is niet altijd in de gemeente waar de statushouder gaat wonen. Statushouders worden eerlijk verdeeld over alle gemeenten in Nederland, op basis van het aantal inwoners. Dit heet de taakstelling.
- De taakstelling heeft niets te maken met het aantal opvangplekken in een gemeente. Zolang er nog geen woning is voor een statushouder, blijft hij of zij in de opvang. Als er te weinig woningen zijn, blijven de opvanglocaties dus vol.

“Arnhem is, vergeleken met veel plekken in de wereld, een rijke stad. Die rijkdom komt deels door de open economie van Nederland. Maar die welvaart heeft ook een andere kant: soms gaat die ten koste van mensen in andere landen. Door oorlog, armoede en ongelijkheid moeten mensen soms verhuizen of vluchten. Een stad als Arnhem, die zelf in een veilige en welvarende omgeving ligt, heeft daarin een verantwoordelijkheid. Opvang is daarom niet alleen een kwestie van medeleven, maar ook van rechtvaardigheid.”

**Prof. Henk van Houtum -
Radboud Universiteit**

MENSEN ZONDER VERBLIJFSVERGUNNING (ONGEDOCUMENTEERDEN)

- Als een asielzoeker te horen krijgt dat hij of zij niet in Nederland mag blijven, moet die persoon het land verlaten.
- Maar sommige mensen blijven toch. Bijvoorbeeld omdat ze niet terug kunnen naar hun land, of omdat ze opnieuw proberen een verblijfsvergunning te krijgen. Deze mensen noemen we ongedocumenteerden.
- Ze hebben geen recht meer op opvang. Toch zijn er gemeenten die deze mensen wél een eenvoudige vorm van opvang geven, zodat ze niet op straat hoeven te slapen. Arnhem is daar een voorbeeld van.

OEKRAÏENSE ONTHEEMDEN

- Toen de oorlog in Oekraïne begon, besloot de Europese Unie dat mensen uit Oekraïne tijdelijk in Europa mogen blijven. Dus ook in Nederland.
- Zij hoeven geen verblijfsvergunning aan te vragen en zijn geen asielzoeker. Om het verschil duidelijk te maken, noemen we hen ontheemden in plaats van vluchtelingen.
- Ontheemden hebben recht op opvang, medische zorg, werk en andere hulp. Maar ze hebben geen recht op een echte woning, alleen op een opvangplek.
- In Nederland zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïense ontheemden. De rijksoverheid doet dit niet zelf, maar heeft wel beloofd om alle kosten van de gemeenten terug te betalen.
- Het rijk bepaalt het aantal opvangplekken dat een gemeente minimaal moet hebben.

Van asielprocedure tot aankomst in Arnhem

Veel mensen die in Arnhem asiel aanvragen, hebben een lange reis achter de rug. Voordat zij in Arnhem komen wonen, moeten ze eerst een aantal stappen doorlopen. Sommige van deze stappen liggen buiten onze invloed. Andere stappen kunnen wij als gemeente wél zelf regelen.

WAT DE GEMEENTE NIET KAN BEPALEN

Als gemeente hebben we geen invloed op de asielpprocedure. Ook bepalen wij niet in welke opvanglocatie iemand eerst terechtkomt. Als iemand Nederlander wil worden, vraagt die persoon dat aan bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Wij hebben geen invloed op die beslissing van de IND.

WAT DE GEMEENTE WÉL KAN DOEN

Gelukkig zijn er ook momenten waarop wij verschil kunnen maken. In Arnhem doen we dat op onze eigen manier:

- Zodra mensen in een opvanglocatie (azc) in Arnhem wonen, zorgen we dat zij vanaf dag 1 mee kunnen doen.
- Mensen starten meteen met taalles, (vrijwilligers)werk en nieuwe mensen leren kennen.
- De opvanglocaties in Arnhem zijn menswaardig en gericht op de toekomst.
- Statushouders blijven voorrang krijgen bij het toewijzen van een sociale huurwoning.

Ook als het niet verplicht is, doen we iets extra:

- Mensen zonder verblijfsvergunning (ongedocumenteerden) krijgen een veilige plek, eten en begeleiding naar een beter toekomstperspectief.
- Mensen uit Oekraïne kunnen ook vanaf dag 1 meedoen met activiteiten in de stad.

Deze Arnhemse aanpak werken we verder uit in dit beleidskader.

3. Het Arnhemse beleidskader

In Arnhem laten we zien hoe het wél kan

Arnhem is een gastvrije stad. We vangen mensen die zijn gevlucht ruimhartig en menswaardig op. We hebben daarin onze eigen aanpak. Op deze manier laten wij zien hoe het wél kan:

WIJ NEMEN VERANTWOORDELIJKHEID

- Arnhem wil mensen die zijn gevlucht echt helpen. We wachten niet af, maar maken zelf plannen en nemen duidelijke beslissingen.
- We doen wat nodig is en durven daarvoor te staan.

IEDEREEN IS GELIJK

- Iedereen heeft recht op een veilige plek en om mee te doen vanaf dag 1. Het maakt niet uit welke status iemand heeft.
- In Arnhem kijken we eerst naar de mens. Daarna zoeken we hoe we de regels goed kunnen toepassen.

MEEDOEN VANAF DAG 1

- In Arnhem kunnen mensen meteen beginnen met taal, werk, sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling. Ook hebben zij toegang tot goede gezondheidszorg.
- Zo kunnen zij direct meedoen en bouwen aan hun toekomst.

LANGDURIGE INZET

- We zorgen voor opvangplekken die blijven. Geen veldbedden in een gymzaal, ook niet bij spoed. Menswaardige opvang is altijd de basis.

SAMENLEVEN EN DRAAGVLAK

- In Arnhem organiseren we een warm welkom voor mensen die gevlucht zijn. Dit doen we samen met partners en Arnhemmers. Deze gastvrijheid zit in ons Arnhemse DNA.
- We overleggen met de wijk en houden rekening met wat daar nodig is. We moedigen mensen aan om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren.
- Wij gaan met iedereen het gesprek aan en communiceren helder.

WIJ DURVEN ANDERS TE ZIJN

- Arnhem probeert graag nieuwe dingen uit. Bijvoorbeeld door langdurige afspraken te maken met het COA. En door te zorgen dat mensen vanaf dag 1 kunnen meedoen.

We doen het samen

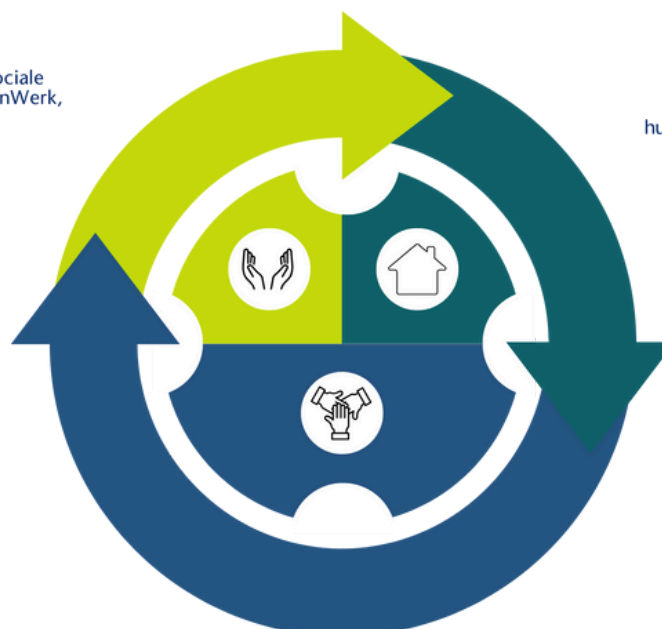
We doen het samen. Dus werken we met verschillende partners in de stad aan opvang, meedoen en wonen.

OPVANG

COA, Leger des Heils, sociale wijkteams, VluchtelingenWerk, NIDOS, YOIN.

WONEN

VluchtelingenWerk, woningcorporaties, huisvestingspartners, sociale wijkteams, huismeesters.

MEEDOEN

Buddypartners, buurthuizen, sociaal ontwikkelbedrijf, sport- en cultuuraanbieders, GGD welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen, inburgeringsaanbieders, ondernemers, maatschappelijke partners, sociale wijkteams, zorgaanbieders, werkgeversservicepunt.

Langetermijn-afspraken met COA

In 2024 heeft de gemeente Arnhem afspraken gemaakt met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Deze afspraken gelden voor 30 jaar. Zo weten we allemaal waar we aan toe zijn.

- In Arnhem komen 1.700 vaste opvangplekken voor mensen die gevlucht zijn.
- Als het nodig is, komen daar extra tijdelijke plekken bij. Dat doen we alleen als de stad dat aankan.
- Samen zorgen we voor meedoen vanaf dag 1. De gemeente Arnhem neemt hierin de leiding.

Grote voordelen van afspraken voor de lange termijn

- Mensen die vluchten hoeven minder vaak te verhuizen. Ze hebben vanaf dag 1 meer stabiliteit. En kunnen daardoor eerder beginnen met het opbouwen van hun leven in Arnhem.
- We willen dat Arnhemmers elkaar leren kennen. En dat er vriendschappen ontstaan. Dit gaat makkelijker als duidelijk is waar mensen verblijven. En als mensen langer op dezelfde plek kunnen blijven.
- Vaste opvangplekken zijn efficiënter en goedkoper dan steeds weer nieuwe tijdelijke plekken regelen.
- Met stabiele opvang kunnen de gemeente en onze partners er beter voor zorgen dat alles goed gaat. Omdat zij niet steeds moeten reageren op crisissituaties.

4. Opvang

We vangen mensen die gevlucht zijn ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig op

We vangen mensen die gevlucht zijn ruimhartig, menswaardig en toekomstbestendig op. Opvang is voor ons meer dan een bed regelen. We zorgen er ook voor dat mensen vanaf dag 1 kunnen meedoen: met taal, werk en contacten in de wijk.

RUIMHARTIG

Arnhem vangt mensen ruimhartig op. Dat betekent dat Arnhem haar verantwoordelijkheid neemt. Wie vlucht voor oorlog, geweld of onderdrukking is welkom. Ongeacht waar iemand vandaan komt of welke verblijfsstatus die persoon heeft.

De landelijke overheid geeft aan hoeveel mensen we moeten opvangen. Maar Arnhem doet meer dan dat. We kijken wat we aankunnen als stad en organiseren extra opvangplekken omdat we dat belangrijk vinden.

MENSWAARDIG

Opvang in Arnhem is altijd menswaardig. Dat betekent:

- een veilige plek
- jezelf kunnen zijn
- een zinvolle daginvulling
- vrij kunnen bewegen

We organiseren opvanglocaties die open zijn en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. We zorgen dat mensen zo min mogelijk hoeven te verhuizen en dat ze stabiel kunnen wonen.

Veiligheid is hierbij heel belangrijk. We werken samen met anderen om te zorgen voor een veilige omgeving – voor bewoners én voor mensen in de buurt.

We willen dat mensen ook een toekomst kunnen opbouwen. Daarom starten we met inburgering en meedoen vanaf de opvangplek.

Voor kinderen is onderwijs belangrijk. Wij vangen kinderen op en zorgen samen met scholen voor voldoende plekken in het onderwijs. Als wij kinderen opvangen, moeten zij gelijk naar school kunnen.

TOEKOMSTBESTENDIG

Opvang in Arnhem is toekomstbestendig. Dat betekent dat wij willen dat opvang blijvend goed is. Daarom richten we vaste opvanglocaties in, zodat bewoners en buurtbewoners weten waar ze aan toe zijn.

In 2024 hebben we met het COA afgesproken dat zij in Arnhem 1.700 vaste opvangplekken regelen. De gemeente voegt daar minimaal 300 plekken aan toe, in eerste instantie voor mensen uit Oekraïne.

Als het nodig is en bij en in Arnhem past, regelen we ook tijdelijke plekken. Als een locatie geschikt is voor opvang en dit volgens het geldende Omgevingsplan is toegestaan, dan beslist het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) hierover.

Onze aanpak

“Ik ben in Arnhem geboren en ik voel me trots als ik dit allemaal hoor. De manier waarop wij mensen ontvangen en echt welkom heten in de stad. Dit is iets dat we ook met andere gemeenten zouden moeten delen.”

Deelnemer Participatie-bijeenkomst

DUIDELIJKE KEUZES

- We zoeken balans tussen wat onze partners aankunnen en wat past in de wijk.
- We zorgen voor een goede verdeling van opvanglocaties over de stad.
- We praten open en duidelijk met omwonenden en houden zo veel mogelijk rekening met hun wensen.
- Opvanglocaties zijn onderdeel van de wijk. Rondom deze plekken organiseren we activiteiten en voorzieningen waar iedereen gratis aan mee kan doen. Dit zien we als een verrijking van Arnhem.

MEEDOEN VANAF DAG 1 IN DE OPVANG

Op elke opvanglocatie kunnen mensen meedoen vanaf dag 1. De opvangplek is een stabiele basis waar je:

- de taal kunt leren
- hulp krijgt bij het vinden van werk
- toegang krijgt tot zorg
- de stad leert kennen en anderen ontmoet

VEILIGE OPVANG MINDERJARIGE VLUCHTELINGEN

Wij geven extra aandacht aan jongeren die zonder ouders naar Arnhem komen.

- We zorgen dat jongeren zo min mogelijk hoeven te verhuizen.
- Door vaste opvangplekken te bieden, krijgen ze rust en structuur. Zo kunnen ze zich richten op hun toekomst en zelfstandigheid.
- Samen met Nidos bieden we jongeren persoonlijke begeleiding. We helpen hen een veilig netwerk op te bouwen en laten ze meedenken over hun eigen toekomst in Nederland.
- We zorgen voor meer kleine woonlocaties (van YOIN), speciaal voor jongeren. Zo kunnen zij in Arnhem blijven wonen, dicht bij hun school, sportclub of vrienden. Dat helpt bij een goede start en maakt meedoen in de samenleving makkelijker.

Specifieke groepen

Oekraïense ontheemden

Vanuit Europese regels mogen mensen uit Oekraïne tijdelijk in Nederland blijven. Ze hebben recht op opvang van de gemeente. Het Leger des Heils beheert de opvanglocaties. Oekraïners hebben, anders dan asielzoekers, meestal geen recht op een verblijfsvergunning of een vaste woning. Ze blijven daarom vaak lang op een opvangplek. Waarschijnlijk willen veel Oekraïners in Nederland blijven als de oorlog voorbij is of als de Europese regeling stopt. We weten nog niet hoe lang die regeling doorloopt.

Arnhem blijft een thuis bieden aan deze groep en houdt voorlopig genoeg opvangplekken beschikbaar, van goede kwaliteit. We willen dat mensen daar zo zelfstandig mogelijk kunnen leven en kunnen meedoen.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers)

Deze jongeren zijn zonder hun ouders naar Nederland gekomen. Ze zijn vaak jong en kwetsbaar. Arnhem helpt hen bij hun ontwikkeling en integratie, in samenwerking met organisaties als COA, Nidos, YOIN en scholen. Belangrijk in onze aanpak zijn veiligheid, persoonlijke groei en toekomstkansen.

- Kinderen onder de 15 jaar wonen in gastgezinnen. Daar krijgen ze een veilige en warme plek.
- Jongeren vanaf 15 jaar verblijven in kleine opvanglocaties van het COA, waar ze persoonlijke begeleiding krijgen.

Alle jongeren staan onder toezicht van Nidos. Als jongeren vanaf 16 jaar een verblijfsvergunning krijgen, neemt YOIN de begeleiding over.

Mensen die geen verblijfsvergunning hebben gekregen

We willen voorkomen dat mensen op straat belanden. Daarom zorgt Arnhem al jaren voor bed, bad en brood voor mensen die geen verblijfsvergunning hebben gekregen. We helpen hen ook met het zoeken naar een toekomstperspectief.

We doen dit omdat we vinden dat iedereen menswaardig behandeld moet worden. Maar ook omdat dakloosheid uiteindelijk veel duurder is voor de samenleving.

5. Meedoen

Iedereen doet mee vanaf dag 1

In Arnhem kan iedereen meedoen vanaf dag 1. Het maakt niet uit of iemand veel of weinig kans heeft op een verblijfsvergunning. Mensen krijgen toegang tot alles wat nodig is om bij te dragen én zichzelf te ontwikkelen.

Daarbij gaat het om:

- De taal leren
- (Vrijwilligers)werk
- Zelfontwikkeling
- Sport en cultuur
- De stad leren kennen
- Sociale contacten opbouwen

Dat is het meedoen-aanbod waar wij ons als stad voor inzetten. We weten ook dat de gezondheid van mensen belangrijk is om mee te kunnen doen. Daarom regelen we zorg dicht bij de opvanglocatie of bij mensen in de wijk.

We nemen de verantwoordelijkheid om mensen vanaf het begin een plek te geven om hun leven opnieuw op te bouwen. Dat is goed voor henzelf én voor Arnhem.

Wat we belangrijk vinden

MEEDOEN VANAF DAG 1 IS VOOR IEDEREEN

- We zorgen dat mensen meteen kunnen starten. We geven mensen een stabiele en veilige basis zodat zij vanuit daar kunnen meedoen.
- Iedereen mag meedoen. Of iemand nu kort of lang in Arnhem blijft, of wel of geen verblijfsvergunning krijgt.
- Wat iemand leert, is niet alleen waardevol in Arnhem, maar ook daarbuiten.
- Ook buurtbewoners kunnen meedoen aan activiteiten. Zij worden daar actief voor uitgenodigd.

WE KIJKEN NAAR WAT IEMAND NODIG HEEFT

- We houden rekening met wetten zoals de Wet Inburgering en de Participatiewet.
- We kijken naar wat iemand nodig heeft en welke mogelijkheden wij hebben. En passen het aanbod daarop aan.
- We leren mensen vroeg kennen door intakegesprekken met hen te voeren.
- Iedereen mag meedoen op een manier die past bij de persoonlijke situatie.
- Het meedoen-aanbod is duidelijk en mensen kunnen het op hun eigen tempo doorlopen.

'Meedoen moet eigenlijk altijd bij opvang horen. Het is de eerste stap om echt mee te doen in de Nederlandse samenleving. Inburgering begint hier al. Meedoen zorgt ook voor contact en begrip tussen vluchtelingen en inwoners. En vooral: als vluchtelingen vanaf dag 1 kunnen meedoen, leren ze sneller de taal, krijgen ze meer sociale contacten, vinden ze beter hun weg in de stad en hebben ze sneller betaald werk.'

Harry Zoomers -
Werkgeversservicepunt

KENNISMAKING

ZACHTE LANDING

ONDERSTEUNING

ONTMOETINGSPLEKKEN

Een zachte landing in Arnhem

Onze aanpak voor meedoen vanaf dag 1 bestaat uit 4 stappen: kennismaking, zachte landing, ondersteuning en ontmoetingsplekken. Deze aanpak werken wij verder uit in de stad met onze partners.

Kennismaking en een zachte landing

We willen mensen vroeg leren kennen. Zodat we weten wat zij kunnen en willen. VluchtelingenWerk voert daarom intakegesprekken met mensen die nieuw zijn. Ook organiseren ze voor hen een zachte landing. Dat doen zij samen met het COA. Bijvoorbeeld door een onboardingsprogramma op te zetten. Zodat mensen vanaf dag 1 mee kunnen doen.

Ontmoetingsplek: Connect in Rozet

VluchtelingenWerk neemt mensen mee naar onze centrale ontmoetingsplek: Connect in Rozet. Connect wordt een belangrijke plek om mee te doen. Bijvoorbeeld om mensen te leren kennen, de taal te leren en (inburgerings)activiteiten te doen. Wij willen het meedoen-programma in de hele stad aanwezig laten zijn. En verschillende ontmoetingsplekken organiseren waar mensen mee kunnen doen. We starten met Connect in Rozet. Ons plan is ook op andere ontmoetingsplekken in de stad meedoen-activiteiten te organiseren. Bijvoorbeeld door ontmoetingen in al bestaande wijkcentra te stimuleren.

Om Connect te maken, werken wij (de gemeente en het COA) samen met partners die de volgende rollen op zich nemen:

- Locatiepartner: Connect wordt in Rozet georganiseerd.
- Horecapartner: horeca en leerwerkplekken in horeca-omgeving.
- Meedoenpartner: coördinatie van meedoen-aanbod in de stad en in Connect. De meedoenpartner brengt aanbod bij elkaar. En ontwikkelt wat nog aanvullend nodig is in de stad.
- Intakepartner: verzorgt zachte landing en onboardingsprogramma en begeleidt mensen vanaf opvanglocaties naar Connect in Rozet.

Onze aanpak

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 MEEDOEN MET SPORT EN CULTUUR

We sluiten zo veel mogelijk aan bij wat er al is in Arnhem. Als dat niet genoeg is, organiseren we extra activiteiten.

- Veilig kunnen zwemmen en fietsen zien wij als randvoorwaarde om mee te kunnen doen in de stad. Daarom maken we dit aanbod toegankelijk voor iedereen.
- We moedigen sporten aan omdat het goed is voor je lichaam én je hoofd en zorgt voor contact en verbinding met anderen.
- We organiseren sport- en cultuuraanbod vlak bij opvanglocaties, op centrale plekken in de stad en gratis toegankelijk voor de buurt.
- We hebben speciale aandacht voor cultuuraanbod dat past bij kinderen en jongeren.

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 DE TAAL LEREN

- Dat geldt voor iedereen – ook als ze nog niet officieel met de inburgering zijn gestart.
- We zorgen voor een doorlopende leerlijn. Mensen leren de taal vanaf het moment dat ze in de opvang zitten tot en met volwasseneneducatie.
- We werken hiervoor samen met scholen en andere organisaties. We zorgen voor een veilige en fijne leeromgeving. Als het nodig is, zetten we jongerenwerkers in.

Iedereen krijgt een plek die past:

- We werken aan voldoende en passend onderwijs.
- We maken maatwerk als iemand extra ondersteuning nodig heeft.
- Jongeren blijven zo veel mogelijk in het reguliere onderwijssysteem.
- We regelen ook zo veel mogelijk onderwijs bij speciale situaties, zoals de overgang van jong naar volwassen (18-/18+) en voor Oekraïense jongeren zonder inburgeringsplicht.
- We stemmen dit goed af met andere gemeenten en onderwijsinstellingen in de regio. Zo maken we heldere afspraken en zorgen we voor duidelijkheid.

'Toen ik naar Nederland kwam, had ik het gevoel dat ik alleen zou zijn en geen contact zou hebben met anderen. Ik besloot dat ik dat niet wilde en ben dingen gaan doen. Via medewerkers van het azc ben ik vrijwilligerswerk gaan doen bij de Meedoenbalie. Sindsdien voel ik me beter. Ik heb veel geleerd, zoals Engels en Nederlands. En ik voel me nu echt beter.'

Deelnemer expertpool - Arnhemse nieuwkomers

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 WERKEN

In Arnhem ondersteunen we mensen die willen en kunnen werken, vanaf de eerste dag. We begeleiden zo veel mogelijk mensen naar betaald werk, vrijwilligerswerk of werk met ondersteuning. Dat begint zodra mensen in Arnhem zijn en gaat door tijdens en na het inburgeringstraject.

We zoeken samen met hen naar werk dat past bij hun situatie. Daarbij kijken we ook naar de ondersteuning die nodig is en de mogelijkheden die wij zelf hebben.

Statushouders worden vanuit de Inburgeringswet naar werk begeleid. Voor Arnhemers die werk zoeken geldt de Participatiewet. We willen voor statushouders dezelfde ondersteuning geven als voor andere Arnhemers die werk zoeken. Ook al gelden er voor hen andere wetten. De gevolgen zijn namelijk hetzelfde. Als je mensen niet goed begeleidt, hebben zij langer een uitkering nodig.

We werken samen met werkgevers en maatschappelijke organisaties aan verschillende projecten. We richten ons extra op sectoren waar veel mensen nodig zijn, zoals zorg, techniek en onderwijs. Tegelijk kijken we naar wat iemand zélf wil en kan.

We zetten ons in om duidelijke informatie over werk te geven voor nieuwkomers én voor werkgevers.

Dat doen we samen met organisaties zoals het Werkgeversservicepunt, het UWV en – vanaf 2026 – het Werkcentrum Midden-Gelderland.

We willen passende begeleiding van werkgever en werknemer: voor, tijdens en na de start. Soms maken we afspraken over taallessen tijdens werkuren of zetten we een jobcoach in. We kijken altijd naar de persoonlijke situatie. Elke stap richting werk telt.

Inschrijving BRP

Hoe werkt het?

- Voor veel zaken op het gebied van werk, inkomen en zorg, is het nodig om een Burgerservicenummer (BSN) te hebben.
- Statushouders, asielzoekers en nareizigers krijgen een BSN wanneer ze worden ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP).
- Zodra ze zijn ingeschreven en hun BSN hebben, wordt het voor hen dus makkelijker om zelfstandig mee te kunnen doen in de samenleving.

Wat doen wij?

- Inschrijving in de BRP is een taak van gemeenten.
- In Nederland zijn er enkele gemeenten die deze taak samen voor alle gemeenten in Nederland uitvoeren voor asielzoekers, statushouders en nareizigers. De gemeente Arnhem is één van deze gemeenten.
- We werken hiervoor samen met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). Vanuit de IND-locatie in Zevenaar werken onze medewerkers van de afdeling Burgerzaken elke dag aan deze inschrijvingen van inwoners uit heel Nederland.
- We vinden het belangrijk om ook op deze manier onze bijdrage te leveren om mensen te helpen om hun leven in Nederland te starten.

Landelijke belemmeringen voor werk vanaf dag 1

In Arnhem vinden we het belangrijk dat mensen die zijn gevlucht vanaf dag 1 kunnen werken. We doen ons best om dit mogelijk te maken. Maar sommige dingen worden bepaald door landelijke regels. Daar hebben wij als gemeente geen invloed op.

Toch spreken we ons uit. We willen dat deze regels landelijk worden aangepast. En laten dit weten aan de landelijke politiek. Dit zijn de belangrijkste knelpunten die ons in Arnhem tegenhouden:

ASIELZOEKERS MOGEN NU PAS 6 MAANDEN NA HUN AANVRAAG WERKEN

Daardoor is betaald werk vanaf dag 1 op dit moment niet mogelijk.

ER IS GEEN LANDELIJKE ORGANISATIE DIE ASIELZOEKERS BEGELEIDT NAAR WERK

Dit maakt het voor ons moeilijker om iedereen op dezelfde manier te kunnen ondersteunen.

ASIELZOEKERS HEBBEN EEN TEWERKSTELLINGSVERGUNNING (TWV) NODIG OM TE MOGEN WERKEN

Dat is een vergunning die werkgevers moeten aanvragen om asielzoekers een baan te kunnen geven. Werkgevers kennen deze regeling vaak niet of moeten lang wachten. Oekraïners hebben géén TWV nodig. Daarom werken zij vaker.

VERHUIZINGEN VAN ASIELZOEKERS ZORGEN VOOR ONDERBREKINGEN IN WERK

Dat geeft werkgevers onzekerheid dat iemand kan blijven. En dit maakt het moeilijker voor asielzoekers om werk te vinden.

DE EIGEN BIJDRAGE AAN HET COA VOOR WERKENDEN (REBA REGELING) MAAKT DAT VOOR SOMMIGE MENSEN WERK FINANCIËEL NIET LOONT

We vinden dat werk voor iedereen moet lonen.

HET PROCES VAN BSN-AANVRAAG EN INSCHRIJVING IN HET BRP ZORGEN VOOR VERTRAGING VOOR WERKNEMER EN WERKGEVER

Wij nemen onze verantwoordelijkheid door in Zevenaar een BRP-straat te organiseren. Dit zou in het hele land goed geregeld moeten zijn.

WERK EN INBURGERING ZIJN LASTIG TE COMBINEREN

De verplichtingen van de wet vragen tijd en energie. Dit maakt het moeilijk om betaald werk te vinden of te behouden.

RIJBEWIJZEN VAN MENSEN BUITEN DE EUROPESE UNIE WORDEN VAAK NIET ERKEND

Daardoor kunnen mensen met een rijbewijs uit hun land niet meteen aan het werk als dat nodig is voor hun beroep. Rijbewijzen van mensen uit Oekraïne zijn in Nederland wel geldig. De regels zijn voor verschillende groepen nieuwkomers dus niet gelijk.

Connect Fonds

Het Connect Fonds is een initiatief om ontmoetingen tussen Arnhemmers mogelijk te maken. Dit wordt uitgevoerd door Rozet. Iedere Arnhemmer – of het nu een persoon of organisatie is – kan eenvoudig een aanvraag doen voor geld om een activiteit te organiseren.

Voorbeelden van activiteiten zijn:

- Een fietstocht door Arnhem
- Pepernoten bakken
- Een cultuur- of muziekactiviteit voor jongeren

Tot nu toe zijn er bijna 100 aanvragen goedgekeurd, verspreid over alle wijken van Arnhem.

'Ik doe vaak mee aan activiteiten in het wijkcentrum, buiten het azc. Dat helpt om beter met mensen te praten. Door deze activiteiten ontmoeten we veel Nederlanders en maken we nieuwe vrienden. Ik heb hier een tekencursus gevolgd en daardoor heb ik Nederlanders leren kennen die nu nog steeds mijn vrienden zijn.'

Deelnemer expertpool - Arnhemse nieuwkomers

MENSEN KUNNEN VANAF DAG 1 WERKEN AAN SOCIALE CONTACTEN

Contact tussen Arnhemmers is belangrijk. Het zorgt voor gelijkwaardige ontmoetingen en maakt onze stad rijker. Daarom zorgen we vanaf dag 1 voor manieren waarop mensen elkaar kunnen leren kennen.

We doen dit onder andere met:

- Buddyprogramma's.
- Activiteiten georganiseerd door inwoners, die we financieel steunen via het Connect Fonds.
- Ontmoetingsplekken in de stad, zowel in de wijken als op centrale locaties. Daar kunnen mensen samenkomen, praten en iets met elkaar ondernemen.

MENSEN KRIJGEN VANAF DAG 1 ZO GOED MOGELIJK TOEGANG TOT ZORG

Toegang tot zorg en uitleg over hoe de zorg in Nederland werkt, is belangrijk om goed te kunnen meedoen. Daarom regelen we dit dicht bij mensen die gevlucht zijn.

Asielzoekers krijgen zorg via GezondheidsZorg Asielzoekers. Statushouders en mensen uit Oekraïne maken gebruik van het Nederlandse zorgsysteem.

- We leggen verbindingen tussen opvanglocaties en organisaties in de wijk. Zo kunnen we problemen vroeg signaleren en snel hulp bieden.
- We willen op verschillende manieren voorlichting geven: centraal, online en in de wijk.
- We ondersteunen zorgverleners om cultuursensitief te kunnen werken.
- We zetten in op passende begeleiding voor mentale gezondheid, vooral voor ouders met jonge kinderen, alleenstaande jongeren en jongvolwassenen.

Specifieke groepen

Talenten van jongeren

Samen met onze partners zorgen we dat het inburgeringsaanbod beter past bij de interesses en talenten van jongeren. We leggen meer nadruk op praktische vaardigheden en werkervaring. We kijken met jongeren waar zij behoefte aan hebben: een vervolgopleiding of een betaalde baan. We werken samen met lokale bedrijven aan praktijkgericht onderwijs. En trajecten op maat om de passende begeleiding te bieden.

We willen dat Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers) vaker meedoen aan bestaande activiteiten in de stad, zoals sport, cultuur en sociale projecten. Dit helpt bij hun integratie én het opbouwen van contacten in de samenleving.

Ook geven we jongeren meer invloed op hun eigen traject. We blijven met jongeren in gesprek, zodat AMV'ers kunnen meedenken over hun opvang en de programma's die voor hen zijn bedoeld.

Veilige plekken en gelijkwaardig meedoen voor vrouwen

We geven extra aandacht aan een veilige basis voor vrouwen. Zodat ook zij op een gelijkwaardige manier kunnen meedoen.

In onze programma's houden we rekening met wat vrouwen nodig hebben. Bijvoorbeeld de wens om bij elkaar te komen in vrouwenbijeenkomsten. Bij deze activiteiten is sociale veiligheid een belangrijke voorwaarde.

6. Meedoen

Inburgeren in Arnhem

Als mensen een verblijfsvergunning krijgen, moeten zij inburgeren. Inburgeren gaat over de taal leren en ondersteuning om mee te doen in de samenleving. Wij spelen hier als gemeente een grote rol in.

WE BEGELEIDEN MENSEN DIE INBURGEREN

In 2021 is de nieuwe Wet Inburgering gestart. Met deze wet hebben wij als gemeente een grotere rol gekregen bij de inburgering. Deze taak past goed bij wat wij belangrijk vinden: dat mensen zelfstandig hun weg kunnen vinden en meedoen in de samenleving.

WE BEGELEIDEN OOK MET KINDEROPVANG

Voor mensen met jonge kinderen kan het lastig zijn om mee te doen met taallessen, werk of andere activiteiten. Daarom hebben we aparte afspraken gemaakt om deze mensen te adviseren over hoe de kinderopvang werkt. Ook kunnen zij begeleiding krijgen bij het aanvragen van toeslagen en de inschrijving bij de kinderopvang.

WE WERKEN MET GEMEENTEN IN DE REGIO

Samen hebben we afspraken gemaakt met organisaties die programma's voor inburgering aanbieden.

BUREAU NIEUWKOMERS BEGELEIDT

Bureau Nieuwkomers ondersteunt nieuwe Arnhemmers tijdens de inburgering. Sommige collega's daar spreken ook andere talen, zoals Arabisch, Koerdisch, Engels, Tigrinya of Turks. Dit maakt de communicatie gemakkelijker zodat wij hen beter kunnen ondersteunen.

Onze aanpak

BEGELEIDING BEGINT MET EEN GESPREK

In dat gesprek maken we samen een persoonlijk inburgeringsplan (PIP). We bespreken waar iemand behoefte aan heeft en leggen dit vast.

“Hoe ik zie dat Arnhem echt impact maakt? Als de taalcursisten na een paar jaar komen vertellen dat ze een baan hebben en dat ze heel blij zijn dat ze mee kunnen doen. Of dat ze zelf op de computer kunnen werken in plaats van alleen hun kinderen.”

**– Jolanda Sinnema, Docent
NT2 Rijn IJssel**

WE STARTEN VROEG MET INBURGERING

Dat doen we al op de opvanglocatie. Zodra iemand in Nederland mag blijven, starten we zo snel mogelijk met de kennismaking. Of de voorbereiding op de inburgering. Dat noemen we een vroege start. Zo leert iemand Nederland al een beetje kennen in het asielzoekerscentrum.

WE KIEZEN VOOR LEREN VAN DE TAAL ÉN MEEDOEN TEGELIJK

Dat heet een duaal traject. Iemand leert de taal, maar doet ook zo veel mogelijk praktijkervaring op. Bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, een stage of een leer-werktraject.

WE HOUDEN REKENING MET CULTUUR

Dat noemen we een cultuursensitieve aanpak. We vinden het belangrijk om elkaar te begrijpen en respectvol met elkaar om te gaan. En om rekening te houden met elkaars achtergrond.

DE NIEUWKOMER BESLIST MEE

Dan is de kans groter dat iemand gemotiveerd blijft en het traject past bij de eigen wensen en doelen.

WE MAKEN GEEN VERSCHIL TUSSEN STATUSHOUDERS EN GEZINSMIGRANTEN

De wet geeft ruimte om gezinsmigranten minder te begeleiden, omdat zij bij hun partner komen wonen. Toch begeleidt onze gemeente hen wél, zoals bij iedereen.

7. Wonen

Een eerlijke stad waarin iedereen goed kan wonen

Een woning zorgt voor stabiliteit. Daarom zorgen we dat mensen die gevlucht zijn zo snel mogelijk passende woonruimte krijgen.

Wat we belangrijk vinden

STATUSHOUDERS KRIJGEN ZO SNEL MOGELIJK EEN WONING

- De gemeente is verplicht om ervoor te zorgen dat elk jaar een bepaald aantal statushouders een woning krijgt.
- Statushouders krijgen in Arnhem voorrang op een sociale huurwoning. Dat blijven we doen. Omdat een stabiele basis noodzakelijk is.
- Dat doen we ook voor andere mensen met acute nood, zoals na een scheiding, huiselijk geweld of dakloosheid.

STABILITEIT IS BELANGRIJK VOOR HOE WE WONINGEN ORGANISEREN

- Vluchtelingen met een verblijfsvergunning, die al aan Arnhem zijn gekoppeld, worden zoveel mogelijk al in Arnhem opgevangen.
- Tijdelijke opvang zoals doorstroomlocaties zien we niet als oplossing.
- Dit soort oplossingen stellen het echte probleem uit en geven mensen geen stabiliteit.

WE LETTEN OP LEEFBAARHEID

- We houden rekening met wat een wijk aankan en wat bewoners nodig hebben.
- We zorgen voor ontmoetingsplekken en een gedeeld meedoen-aanbod in de wijk.

Onze aanpak

MEER SOCIALE HUURWONINGEN IN ARNHEM IS DE BESTE OPLOSSING

- Er zijn nu te weinig sociale huurwoningen in Arnhem om ervoor te zorgen dat statushouders snel een woning hebben.
- Daarom moeten er meer sociale huurwoningen komen.
- Dit doen we via de Arnhemse woonvisie, zodat iedereen in Arnhem goed kan wonen.

BESTAANDE WONINGEN BETER GEBRUIKEN

- We gebruiken sociale huurwoningen slimmer, bijvoorbeeld door woningdelen.
- Zodat meerdere jonge statushouders samen in een grote woning kunnen wonen.
- Zo creëren we extra betaalbare woonruimte.

VERLICHTEN DRUK OP OPVANGLOCATIES

- Statushouders blijven nu vaak langer dan nodig in opvanglocaties. Omdat zij nog geen woning hebben.
- Dit zorgt voor extra druk op het opvangsysteem.
- Arnhem biedt daarom het COA ruime opvang, ook voor statushouders.

SAMEN STUREN WE OP HET HELE PROCES

Het regelen van woningen is een samenwerking tussen de gemeente, VluchtelingenWerk en Arnhemse woningcorporaties.

“Je moet stabiliteit voelen en voelen dat je veilig bent. Je hebt een plek nodig waar je veilig kan zijn. Als je dat voelt, kun je vanuit daar alles doen. Stabiliteit betekent alles voor mij, omdat het echt de basis is. De reden dat veel mensen hun land verlieten, is omdat ze deze stabiliteit niet voelen. Vanuit instabiliteit kun je geen dingen starten.”

**– Deelnemer bijeenkomst
Arnhemse nieuwkomers**

Wonen voor jongeren

Vanaf 18 jaar is de gemeente Arnhem verantwoordelijk voor het wonen en de begeleiding van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV'ers). Dit is een belangrijke fase waarin jongeren leren om zelfstandig te wonen en leven.

Aanbod woning

In Arnhem bieden we deze jongeren een woning aan waar ze samen met andere jongeren kunnen wonen. Dit helpt bij:

- Een snellere doorstroming uit de opvang
- Minder druk op de woningmarkt
- Minder eenzaamheid, omdat jongeren elkaar kunnen steunen in de laatste stappen richting zelfstandigheid

GEMEENTE ARNHEM

Strategie, Beleid en Regie

Postbus 9029

6800 EL Arnhem

Telefoon: 0800 1809

www.arnhem.nl

Foto's: Samira Souhoka / Ruimtekoers,

Sasha Ushakova / Sportboulevard,

Valerie Spanjers / Arnhem Bedankt